

mgr Andrzej Michalski

KORELACJA PRZEDMIOTÓW Z ZAKRESU TEORII MUZYKI
W WYŻSZEJ SZKOLE PEDAGOGICZNEJ

Ministerstwo Nauki, szkolnictwa Wyższego i Techniki
w programie nauczania przedmiotów - Zespół instrumentalny, pisze
między innymi: "... Celem nauczania przedmiotu jest praktyczne
przygotowanie studentów do prowadzenia zespołów instrumentalnych
w szkołach, świetlicach, domach kultury i innych placówkach kul-
turalno-oświatowych poprzez:

- stworzenie warsztatu dla studentów w zakresie dyrygowania, kształcenie wrażliwości na brzmienie zespołu instrumentalnego, kształcenie umiejętności rozwiązywania problemów interpretacyjnych w zespole instrumentalnym, realizacji dźwiękowej własnych kompozycji i instrumentacji, towarzyszenia zespołowi wokalnemu^{1/}....".

W cytacie tym uwagę naszą zwróci na pewno ostatnia jego część, która mówi o umiejętności realizacji dźwiękowej własnych kompozycji i instrumentacji. Należy stwierdzić, że to proste zdanie stanowi w praktyce wielki problem. Mówi o współdziałaniu ze sobą takich przedmiotów jak Zespół instrumentalny, Propedeutyka instrumentacji z instrumentoznawstwem i Propedeutyka kompozycji. Realizacja postanowień programu może mieć szansę istnienia tylko przy pełnej korelacji nauczania tych przedmiotów. Mimo, że programy nauczania ich są różne, właśnie te dyscypliny wiedzy, nie spełniałyby swojej roli bez wzajemnego oddziaływania. Możemy stwierdzić

iż mamy tu do czynienia z przykładem możliwości połączenia teorii /Propedeutyka kompozycji i Propedeutyka instrumentacji z instrumentoznawstwem/ z praktyką /Zespół instrumentalny/. Spójrzmy zatem na plan studiów i uczynmy pierwszy krok prowadzący do korelacji tych przedmiotów.

Przedmiot	Wykłady suma Godz.	Ćwiczenia- Ilość Godz.	I rok								Ilość godzin tygodniowo
			I sem	II sem	III sem	IV sem	V sem	VI sem	VII sem	VIII sem	
Zespół Instrumentalny		120				X	X	X	X		2
Propedeu- tyka ins- trumenta- cji z ins- trumento- znawstwem		60			X	X	X	X			1
Propedeu- tyka kom- pozycji	15								X		1

Przeszkodą do korelacji wydaje się być Propedeutyka kompozycji. Groteskowo potraktowany wymiar godzin w stosunku do zadań jakie się nań nakłada przypuszczalnie potwierdza tę myśl. Student musi więc w ciągu piętnastu godzin zrealizować:

"..... 1. Przekształcenie faktury;

- a/ opracowanie pieśni cztero-, trzy- i dwugłosowej na podstawie pieśni solowej z towarzyszeniem fortepianu,
- b/ opracowanie dwu-, trzygłosowej piosenki do melodii z towarzyszeniem fortepianu lub oznaczonej symbolami akordowymi.

2. Opracowanie melodii jednogłosowej /tzw. "prymki"/:

- a/ w fakturze wokalne

- piosenka na 2-3 głosy równe /3-4 utwory/

- piosenka na 3-4 głosy mieszane,
- b/ w fakturze instrumentalnej
 - melodia ludowa na fortepian,
 - melodia na mały zespół instrumentalny /flety proste, zespół mandolinowy, beatowy, kapela ludowa itp./
- c/ w fakturze wokalnie-instrumentalnej
 - pieśni jednogłosowe z towarzyszeniem fortepianu lub zespołu instrumentalnego,
 - pieśni dwu-, trzygłosowe z towarzyszeniem fortepianu lub zespołu instrumentalnego.

3. Próba kompozycji małej formy;

- a/ piosenka dziecięca na głos z fortepianem,
- b/ pieśń chóralna 2-3 głosowa,
- c/ dowolny utwór na fortepian lub zespół instrumentalny - taniec /stylizowany taniec ludowy, marsz itp./^{2/}".

Wydaje się, że ilość godzin przeznaczona na poznanie tego materiału jest znacznie zaniżona, co przy jednocześnie szerokim wachlarzu zagadnień może doprowadzić do poważnego spłaszczenia i zużyczenia poruszanych tematów. W ten sposób realizowany program może spacyfikować gust i wyrobić u studenta mylne wyobrażenia twórcze. Nie możemy również zgodzić się z propozycją zastosowania piętnastogodzinnego cyklu wykładów. Jest to bowiem przedmiot, który wymaga przede wszystkim praktycznych ćwiczeń.

Zwracamy również uwagę, że zaistniała konieczność podziału dużych grup studentów na zespoły dwu lub trzy osobowe.

W związku z powyższym wysuwamy następujące propozycje:

- 1°. W p r o w a d z e n i e p r z e d m i o t u P r o p e d e u - t y k a k o m p o z y c j i j u ż w V i V I s e m e s t r z e

- co umożliwi współpracę trzech przedmiotów w dłuższym okresie czasu, oraz doprowadzi do prawidłowego podziału materiału nauczania, a w konsekwencji da lepsze rezultaty w poznaniu wiedzy o przedmiocie. Treści programowe zawarte w jednym semestrze można ująć w trzech semestrach:

Sem. V - Opracowania wielogłosowe w zakresie zmiany faktury instrumentalnej na wokalną.

Sem. VI - Opracowanie wielogłosowe melodii jednogłosowej tzw. "prymki".

Sem. VII - Próby kompozycji małych form.

2. Zamianę cyklu wykładów na ćwiczenia praktyczne - umożliwimy w ten sposób działanie praktyczne i wyzwolimy u studenta akt twórczy, jak również umożliwimy studentowi konfrontację wyobrażeń słuchowych z realnym brzmieniem harmonicznym.

3. Wprowadzenie podziału na grupy dwu lub trzy osobowe - dzięki czemu mamy możliwość dotarcia bezpośrednio do studenta z tak ważkim zagadnieniem jakim jest akt twórczy, oraz rozwinięcia dyskusji i wnikliwej analizy utworów.

Forma realizacji i zagadnień związanych z Propedeutyką kompozycji przedstawiałyby się następująco:

Tematyka: Opracowania wielogłosowe w zakresie zmiany faktury instrumentalnej na wokalną			
Semestr	Tematy wykładów /wykłady zbiorowe/	Tematy ćwiczeń /grupy 3 osobowe/	Dysponenda Ilość godzin
V	Zasady przekształcania faktury	Opracowanie pieśni czterogłosowej i dwugłosowej na podstawie pieśni solowej z towarzyszeniem fortepianu.	1
		Opracowanie dwu-, trzygłosowe pieśni do melodii z towarzyszeniem fortepianu lub oznaczonej symbolami akordowymi.	5
			5
			Czas zarezerwowany do sprawdzenia swoich kompozycji z zespołem instrumentalnym.
R a z e m :			15

Tematyka: Opracowania wielogłosowo na podstawie melodii jednogłosowej

Semestr	Tematy wykładów /wykłady zbiorowe/	Tematy ćwiczeń /grupy 3 osobowe/	Dysponenda	Ilość godzin
VI	Opracowywanie melodii jednogłosowej w fakturze wokalne i instrumentalnej			
		Piosenka na 2-3 głosy równe		1
		Piosenka na 3-4 głosy mieszane		3
		Melodia ludowa na fortepian		3
		Melodia na mały zespół instrumentalny		1
		Pieśni jednogłosowe z towarzyszeniem fortepianu lub zespołu instrumentalnego		3
			Czas zarezerwowany do sprawdzenia swoich kompozycji z zespołem instrumentalnym lub wokalnym	2

Razem : 15

Tematyka: Próby kompozycji małych form

Semestr	Tematy wykładów / wykłady zbiorowe /	Tematy ćwiczeń / grupy 3 osobowe /	Dysponenda	Ilość godzin
VII	Komponowanie małych form muzycznych			1
		Piosenka dziecięca na głos z fortepianem lub z grupą instrumentów dętych / flety proste /.		3
		Pieśń chóralna 2-3 głosowa na chór głosów równych oraz chór głosów mieszanych.		3
		Dowolny utwór na fortepian lub zespół instrumentalny / stylizowany taniec ludowy, marsz itp. /.		3
			Czas zarezerwowany na konfrontacje wyobrażeń słuchowych z faktycznym brzmieniem harmonicznym oraz sprawdzenie swoich kompozycji z zespołem wokalnym, wokalem instrumentalnym lub instrumentalnym.	5

Razem: 15

Ogółem: 45

Tak skorygowany program nauczania Propedeutyki kompozycji możemy korelować z Zespołem instrumentalnym oraz z opracowanym już uprzednio w Studiach z Wychowania Muzycznego, zeszyt 1, programem Propedeutyki instrumentalnej z instrumentoznawstwem^{3/}. Oczywiście musimy zdać sobie sprawę z tego, że nakreślone tu postulaty mają charakter ogólny i są sprawą dyskusyjną. Szczegółowy wybór zagadnień czy tematyki, trzeba uzgodnić z wykładami tychże przedmiotów. Należałoby tu podkreślić wielkie możliwości elastycznego podejścia tak do wyboru szczegółowych zagadnień jak i kolejności ich realizowania. Rozwiązanie problemów korelacji przedmiotów /mogliście tylko zasugerowanych w Programie nauczania/ pozwoliłoby studentom - "...przyszłym nauczycielom na prowadzenie wychowania muzycznego w szkole:

- w sposób twórczy i elastyczny
- zgodny z potrzebami i możliwościami uczniów
- uwzględniający wyłącznie muzykę wartościową pod względem artystycznym^{4/} "

P R Z Y P I S Y

1. M.N.Sz.W.i T.

Uniwersytet, Wyższa Szkoła Pedagogiczna, studia magisterskie, Programy nauczania przedmiotów kierunkowych. W-wa 1975r.

2. jak wyżej

3. patrz s. 10

4. M.N.Sz.W.i T.

Uniwersytet, Wyższa Szkoła Pedagogiczna, studia magisterskie, Programy nauczania przedmiotów kierunkowych. W-wa 1975r.

Semestr	Tematy wykładów /wykłady zbiorowe/	Tematy ćwiczeń /grupy 3 osobowe /	Dysponenda	Ilość godzin
IV	Flety proste, akordeon /budowa, możliwości techniczne, zasady instrumentacji/	Instrumentowanie na flety proste, akordeon, flety proste z akordeonem.		3
	Mandoliny oraz instrumentarium Orffa/budowa, możliwości techniczne, zasady instrumentacji/.	Instrumentowanie na mandoliny, instrumentarium Orffa, instrumentarium Orffa z mandolinami.		5
	Partytura, znaki muzyczne	Instrumentowanie na zespol fletów prostych, akordeon, mandoliny i instrumentarium Orffa.		1
			Sprawdzenie nie-mentowanych utworów z zespołem muzycznym. /W ramach godz. przeznaczonych na ćwiczenia z instrumentacji.	3
R a z e m :				19

Semestr	Tematy wykładów /wykłady zbiorowe/	Tematy ćwiczeń /grupy 3 osobowe /	Dysponenda	Ilość godzin
V	Gitara melodyczna, gitara basowa, perkusja, zasady instrumentacji.	Instrumentowanie na zespół młodzieżowy.		3
	Saksofon altowy i tenorowy	Instrumentowanie na zespół młodzieżowy - rozrywkowy /saksofon altowy, tenorowy, gitara, bas, perkusja/.		7
				1
			Sprawdzenie niektórych zinstrumentowanych utworów z zespołem muzycznym.	8
			/ W ramach godzin przeznaczonych na ćwiczenia z instrumentacji.	
R a z e m :				19

Semestr	Tematy wykładów / wykłady zbiorowe /	Tematy ćwiczeń / grupy 3 osobowe /	Dysponenda	Ilość godzin
VI	Kwintet smyczkowy i instrumenty dęte / trąbka, klarnet, puzon /.	Instrumentowanie na zespół typu "Odeon".		3
	Układ chóralny / orkiestra a partie wokalne /.	Opracowanie utworów na 3 głosy chór mieszany z orkiestrą szkolną.		10
				1
			Sprawdzenie niektórych zinstrumentowanych utworów z zespołem muzycznym. / W ramach godzin przeznaczonych na ćwiczenia z instrumentacji /.	5
R a z e m :				19